

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 189/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. marca 2016 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti MEGA TRUCKING SLOVAKIA, s. r. o., Holubyho 12, Košice, zastúpenej advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Róbert Ružbašán, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a to rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžso 63/2014 z 26. augusta 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti MEGA TRUCKING SLOVAKIA, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2015 doručená sťažnosť spoločnosti MEGA TRUCKING SLOVAKIA, s. r. o. (ďalej len

„sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s právom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a to rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžso 63/2014 z 26. augusta 2015.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podniká v oblasti medzinárodnej kamiónovej dopravy a pre jej realizáciu zamestnáva vodičov nákladných vozidiel, ktorí svoje pracovné povinnosti realizujú mimo administratívneho sídla spoločnosti a mimo územia Slovenskej republiky.

Žalobou podľa § 247 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) sa sťažovateľka domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ústredie“) č. AA/2012/37406/12015/OPČ-SSZ z 23. júla 2012, ktorým ústredie zamietlo odvolanie a potvrdilo rozhodnutie Úradu práce sociálnych vecí a rodiny č. KE/2012/22568, č. záz. KE/2012/052988z 24. apríla 2012, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť odvod za nesplnenie povinného podielu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím za rok 2008 v sume 2 320,23 €. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 6 S 254/2012-56 z 15. mája 2014 žalobu zamietol. Na odvolanie sťažovateľky najvyšší súd ako súd odvolací tento rozsudok potvrdil.

Sťažovateľka sa domnieva, že ako správne orgány, tak aj oba sudy nesprávne vyložili § 63 ods. 3 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“), v dôsledku čoho sťažovateľku sankcionovali za postup, ktorý právna norma nezakazuje. Uviedla, že si splnila všetky zákonom ukladané povinnosti zamestnávateľa a predložila všetky doklady (najmä pracovné zmluvy, výkazy jász) jasne preukazujúce, že jej zamestnanci – vodiči vykonávali svoju pracovnú činnosť výlučne mimo územia Slovenskej republiky.

Najvyšší súd podľa sťažovateľky nezohľadnil vznesené námietky a predložené dôkazné prostriedky, nevysporiadal sa s otázkou miesta skutočného výkonu práce zamestnancov, čím jeho rozsudok trpí vadami v rozpore s požiadavkou na riadne odôvodnenie. Námietla, že najvyšší súd pri výklade sporného ustanovenia § 63 ods. 3 zákona o službách zamestnanosti nepostupoval v zmysle skoršieho vlastného rozhodnutia vo veci sp. zn. 8 Sžp 1/2010, že *„Slovenská republika je právny štát, ktorý je založený na princípoch právnej istoty a predvídateľnosti právnych noriem, pričom nejasné a neurčité právne normy nemožno aplikovať a vykladať na ťarchu adresáta právnej normy - účastníka správneho konania, ale vždy na ťarchu tvorcu právnej normy“*, a neurčitý pojem *„zamestnanci, ktorí plnia úlohy zamestnávateľa v zahraničí“* nevyložil v jej prospech. Týmto mal najvyšší súd vyložiť a aplikovať § 63 ods. 3 zákona o službách zamestnanosti v rozpore s ústavou, čím súčasne porušil svoju povinnosť vyplývajúcu mu z čl. 152 ods. 4 ústavy.

S ohľadom na uvedené argumenty, ktoré sa snažila podporiť poukazmi na rozhodovacia činnosť ústavného súdu, Ústavného súdu Českej republiky, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva, je sťažovateľka toho názoru, že najvyšší súd svojím rozsudkom porušil jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jeho rozsudok je tiež v priamom rozpore so zásadou právnej istoty a má za následok zásah do jej majetkových práv v rozpore s čl. 20 ods. 1 ústavy.

Vo vzťahu k dôležitosti požiadavky ústavne konformného výkladu a aplikácie zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov sťažovateľka poukázala na rozhodovacia činnosť ústavného súdu (napr. II. ÚS 148/06, III. ÚS 348/06, IV. ÚS 209/07, podobne aj I. ÚS 252/07; nálezy IV. ÚS 77/02, II. ÚS 249/04, I. ÚS 236/06; nález sp. zn. PL. ÚS 67/07 a i.), podobne tak aj vo vzťahu k dôležitosti odôvodnenia súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, poukázala na judikatúru ústavného súdu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04), Ústavného súdu Českej republiky (I. ÚS 1561/08), Európskeho súdu pre ľudské práva (Ruiz Torija c. Španielsko

z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

Podľa sťažovateľky je rozsudok najvyššieho súdu v priamom rozpore so zásadou právnej istoty, porušuje jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože *„nebral do úvahy skutočnosti, ktoré sťažovateľ namietal a na ktoré aj adekvátne upozorňoval vo svojich vyjadreniach, a s ktorými sa mal NS SR vysporiadať pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľa vo veci žaloby o preskúmania zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu“*, ako aj s jej základným právom vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ktoré (porušenie) osobitne nešpecifikovala. Dodala však, že *„názor Ústavného súdu SR má pre sťažovateľa podstatný význam, nakoľko má vplyv pre stav právnej istoty aj do budúcnosti, pretože sa jedná o podstatnú právnu otázku s dopadom na vlastnícke právo sťažovateľa (povinnosť uhradiť odvody vo výške niekoľko tisíc eur ročne)“*.

Sťažovateľka si uplatnila aj priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1 000 € z dôvodu dlhotrvajúcej nepriaznivej a nekomfortnej situácie s negatívnym dopadom na jej majetkovú sféru v súvislosti s vydaným rozsudkom najvyššieho súdu.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa MEGA TRUCKING SLOVAKIA s.r.o. vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžso/63/2014 zo dňa 26.08.2015.

2. Ústavný súd zrušuje rozhodnutie Najvyššieho súdu SR vedené pod sp. zn. 10 Sžso/63/2014 zo dňa 26.08.2015 a vracia vec na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 1.000,00 € (jeden tisíc eur), ktoré je Najvyšší súd SR povinný do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu vyplatiť sťažovateľovi na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

4. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania v sume 355,72 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiatdva centov), ktoré je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu č. ú: [REDACTED], vedený v [REDACTED], a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva sťažovateľa vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým ako potvrdil rozsudok krajského súdu ako vecne správny a vydaný bez procesných pochybení.

Podstata vznesených námietok spočíva v nespokojnosti sťažovateľky jednak s výkladom a aplikáciou § 63 zákona o službách zamestnanosti, z ktorého zamestnávateľom

vyplýva povinnosť zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím, ak zamestnáva najmenej 20 zamestnancov a ak úrad v evidencii uchádzačov o zamestnanie vedie občanov so zdravotným postihnutím, v počte, ktorý predstavuje 3,2 % z celkového počtu jeho zamestnancov [§ 63 ods. 1 písm. d)], a jednak v nespokojnosti so spôsobom, akým najvyšší súd svoj rozsudok odôvodnil. Je toho názoru, že najvyšší súd pri určovaní počtu zamestnancov nesprávne interpretoval a aplikoval § 63 ods. 3 zákona o službách zamestnanosti a do celkového počtu jej zamestnancov v rozpore so zákonom započítal aj zamestnancov vodičov plniacich jej úlohy ako zamestnávateľa v zahraničí, a súčasne sa nedostatočne vysporiadal so sťažovateľkou vznesenými námietkami a dôkazmi smerujúcimi k preukázaniu nesprávnosti záverov správneho orgánu a následne aj krajského súdu, resp. aj samého najvyššieho súdu.

Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že *„Pre posúdenie dôvodnosti odvolania bolo preto potrebné riešiť otázku, koho možno považovať za zamestnanca, ktorý plní úlohy zamestnávateľa v zahraničí pri podpornom použití ustanovení Zákonníka práce alebo medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Žiadny slovenský právny predpis, alebo pre Slovenskú republiku záväzná medzinárodná zmluva nevymedzujú v súvislosti s vymedzením miesta výkonu práce právne postavenie šoférov medzinárodnej cestnej dopravy inak, ako je upravené právne postavenie iných zamestnancov, na ktorých sa vzťahuje Zákonník práce. Žalobca (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľka, pozn.) nepreukázal a ani netvrdil, že zamestnáva zamestnancov v takomto pracovnom zaradení, ale práve naopak z predložených pracovných zmlúv vyplýva, že základným miestom výkonu práce zamestnancov žalobcu sú K██████████.“* Najvyšší súd výslovne skonštatoval, že v pracovných zmluvách predložených sťažovateľkou majú jej zamestnanci uvedené miesto výkonu práce *„██████████, K██████████“*, čo bolo Dodatkom 1 k jednotlivým zmluvám zmenené tak, že miestom výkonu práce sú *„jednotlivé európske krajiny podľa pokynov zamestnávateľa“*.

Ústavný súd pripomína, že na pracovnoprávne vzťahy v súvislosti s výkonom závislej práce fyzických osôb pre právnické osoby alebo právnické osoby sa, ak Zákonník práce v prvej časti neustanovuje inak, vzťahujú všeobecné ustanovenia Občianskeho

zákonníka (§ 1 ods. 1 a 4 Zákonníka práce). Z toho tiež vyplýva požiadavka určitosti podstatných náležitostí pracovnej zmluvy, medzi ktoré patrí aj miesto výkonu práce [§ 43 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce]. Jeho určenie ako „jednotlivé európske krajiny podľa pokynov zamestnávateľa“ túto požiadavku nespĺňa.

Rovnako sa do správneho konania s pracovnoprávnymi aspektmi premieta požiadavka zvýšenej ochrany zamestnanca, ktorá sa odráža aj v prístupe k interpretácii a aplikácii právnych predpisov na úseku zamestnanosti v prospech jednak zamestnancov, ale tiež osôb uchádzajúcich sa o zamestnanie (potenciálnych zamestnancov), a to osobitne vo vzťahu k osobám požívajúcim osobitnú ochranu v zmysle predpisov pracovného práva (maloletí zamestnanci, ženy, tehotné ženy, rodičia nezaopatrených detí, osoby so zdravotným postihnutím a pod.).

Najvyšší súd s poukazom na zákon o službách zamestnanosti a Zákoník práce dospel k záveru, že „Z uvedených právnych noriem nad akúkoľvek pochybnosť vyplýva, že zamestnancami, ktorí plnia úlohy zamestnávateľa v zahraničí sú fyzické osoby, zamestnané na zahraničných pracoviskách zamestnávateľa a vyslaní zamestnanci, ako aj zamestnanci, vyslaní agentúrami dočasného zamestnávania na výkon práce do zahraničia pre zahraničnú osobu.“.

Tento právny záver najvyššieho súdu nevybočuje z logiky výkladu dotknutých právnych predpisov. Ústavný súd dodáva, že za zamestnanca plniaceho úlohy zamestnávateľa v zahraničí nemožno považovať zamestnanca na zahraničnej pracovnej ceste (§ 57 Zákonníka práce). Celkovo ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci a príslušné ustanovenia zákona o službách zamestnanosti v spojení s príslušnými ustanoveniami Zákonníka práce podstatné pre posúdenie danej veci interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom. Jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Najvyšší súd v okolnostiach danej veci dostatočným spôsobom reagoval na sťažovateľkou vznesené námietky, na prerokovaný prípad aplikoval relevantné procesnoprávne ustanovenia a svoje rozhodnutie náležite a presvedčivo odôvodnil v zmysle § 157 ods. 2

OSP. Najvyšší súd zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľka pred ním domáhala, a preto jeho závery v žiadnom prípade nemožno považovať za z ústavnoprávneho hľadiska arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené, ani za nedostatočne odôvodnené z hľadiska požiadaviek ustanovenia § 157 ods. 2 OSP (v danej veci v spojení s § 246c ods. 1 prvou vetou OSP a § 211 ods. 2 OSP).

Stabilná judikatúra ústavného súdu (II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého právo na spravodlivé súdne konanie nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Judikatúra, na ktorú vo svojej sťažnosti sťažovateľka poukázala, je síce relevantná vo vzťahu k vzneseným námietkam dôležitosti odôvodnenia rozhodnutia z hľadiska zaistenia realizácie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj požiadavky na ústavne konformný výklad zákonom a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, avšak z jej obsahu nevyplýva nijaký zásadný argument z ústavnoprávneho hľadiska spochybňujúci postup a rozhodnutie najvyššieho súdu.

Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru, ku ktorým

patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy (a tiež právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu), ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení týchto práv by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (IV. ÚS 326/07).

Keďže v danom prípade ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, neprichádza do úvahy ani vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa z čl. 20 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky (najmä o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania) nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2016